

**РОЛЬ БІБЛІОТЕКИ У СПРИЯННІ АКАДЕМІЧНИЙ
ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ**

Гревцева Наталія Вячеславівна,

кандидат технічних наук,

професор кафедри технології хліба, кондитерських,
макаронних виробів і харчо концентратів,

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Самохвалова Ольга Володимирівна,

професор, завідувач кафедри технології хліба, кондитерських,
макаронних виробів і харчо концентратів,

Харківський державний університет харчування та торгівлі,

Олійник Світлана Георгіївна,

кандидат технічних наук,

доцент кафедри технології хліба, кондитерських,
макаронних виробів і харчо концентратів,

Харківський державний університет харчування та торгівлі

***Анотація.** Розглянуто роль університетської бібліотеки у дотриманні принципів академічної доброчесності під час підготовки фахівців харчової галузі.*

***Ключові слова:** академічна доброчесність, підготовка студентів, харчова галузь, антиплагіат, етичні норми, роль бібліотеки.*

**РОЛЬ БИБЛИОТЕКИ В СОДЕЙСТВИИ АКАДЕМИЧЕСКОЙ
ДОБРОПОРЯДОЧНОСТИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ И
НАУЧНОМ ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ
ПИЩЕВОЙ ОТРАСЛИ**

Гревцева Наталья Вячеславовна,

кандидат технических наук,

профессор кафедры технологии хлеба, кондитерских, макаронных
изделий и пище концентратов,

Харьковский государственный университет питания и торговли

Самохвалова Ольга Владимировна,

кандидат технических наук,
профессор, заведующий кафедрой технологии хлеба, кондитерских,
макаронных изделий и пищеконцентратов,
Харьковский государственный университет питания и торговли
Олейник Светлана Георгиевна,
кандидат технических наук,
доцент кафедры технологии хлеба, кондитерских, макаронных изделий
и пищеконцентратов,
Харьковский государственный университет питания и торговли

Аннотация. Рассмотрена роль университетской библиотеки в соблюдении принципов академической добропорядочности при подготовке специалистов пищевой отрасли.

Ключевые слова: академическая добропорядочность, подготовка студентов, пищевая отрасль, антиплагиат, этические нормы, роль библиотеки.

ROLE OF THE LIBRARY IN PROMOTING ACADEMIC INTEGRITY IN THE EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC PROCESS OF SPECIALISTS TRAINING IN FOOD INDUSTRY

Grevtseva Nataliya,

PhD., Professor, Department of Bakery, Confectionary, Pasta and Food Concentrates Technology,

Kharkiv State University of Food Technology and Trade

Samokhvalova Olga,

PhD., Professor, Head of Department of Bakery, Confectionary, Pasta and Food Concentrates Technology,

Kharkiv State University of Food Technology and Trade

Oliynyk Svitlana,

PhD., Associate Professor, Department of Bakery, Confectionary, Pasta and Food Concentrates Technology,

Kharkiv State University of Food Technology and Trade

Abstract. The role of the university library in observing the principles of academic integrity in the training of food industry specialists is considered.

Keywords: academic integrity, training students, food processing, anti-plagiarism, ethical standards, the role of the library.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій, безмежна можливість швидкого обміну новими знаннями, на жаль, мають неприємний побічний ефект – викликають спокусу присвоїти собі плоди чужої інтелектуальної праці. Сучасні засоби дозволяють фактично в режимі реального часу отримати необхідну інформацію, користуючись інтернет-ресурсами, фондами бібліотек багатьох країн світу тощо. Це суттєво скорочує час на її пошуки, але іноді призводить до випадків порушення прав інтелектуальної власності, коли знайдені дані цитуються без посилання на їх авторів. У зв'язку з цим такі явища як академічна доброчесність та плагіат є гострими питаннями для науковців та освітян у всіх країнах світу.

Міжнародна спільнота визначає, що академічна доброчесність базується на дотриманні п'яти фундаментальних цінностей: чесності, довіри, справедливості, поваги та відповідальності [1]. Ці принципи передбачають надання достовірної інформації про методику і результати досліджень, обов'язкове посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право, об'єктивне оцінювання результатів навчання та контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти. І, на наш погляд, дотримання цих принципів є обов'язковим під час підготовки конкурентоспроможних спеціалістів.

Кафедра технології хліба, кондитерських, макаронних виробів та харчоконцентратів Харківського державного університету харчування та торгівлі є однією з провідних в Україні з підготовки фахівців у галузі харчових технологій. У своїй діяльності університет дотримується усіх нормативно-правових актів, що регулюють впровадження принципів академічної доброчесності. З метою забезпечення якості освітньої діяльності у виші розроблені та діють внутрішні документи. Основні принципи дотримання академічної доброчесності, утвердження чесності та етичних цінностей викладачами та студентами визначені положенням ХДУХТ «Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових і навчально-методичних працях наукових, науково-педагогічних, педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти» (2018 р.) [2]. На кафедрі проводиться робота з детального ознайомлення студентів, що здобувають ступені вищої освіти «бакалавр» та «магістр» за спеціальністю 181 «Харчові технології», із догмами: у своїх роботах кожний повинен використовувати тільки перевірені дані,

уникати плагіату та належно цитувати використані джерела, відповідально ставитися до навчання тощо.

Із вдячністю відмічаємо, що велику роль у сприянні академічній доброчесності в освітньому та науковому процесі кафедри відіграє наукова бібліотека ХДУХТ, яка проводить плідну інформаційно-консультативну роботу зі співробітниками та студентами щодо правил запозичення та правильного оформлення цитат, етичних норм та відповідних принципів, належного оформлення посилань на інформаційні джерела, ознайомлення з документами, які нормують запобігання академічному плагіату та встановлюють відповідальність за нього. На базі бібліотеки створений репозитарій – електронний архів для постійного зберігання, накопичення та систематизації результатів наукових досліджень, що проводяться в університеті, є відкритий доступ до наукових публікацій. Це допомагає проводити глибокий аналіз літературних джерел, який є невід’ємною частиною студентських науково-дослідних робіт, та коректно оформляти перелік посилань.

Важливим заходом для профілактики академічного плагіату та перевірки унікальності текстів, який також проводиться на базі бібліотеки, є використання антиплагіатної Інтернет-системи StrikePlagiaris.m.com. Процедура передбачає перевірку на некоректні запозичення кваліфікаційних робіт бакалаврів та магістрів, дисертаційних робіт, наукових статей, монографій, підручників, навчальних посібників та інших документів, які друкуються у видавництві університету.

Перевірка кваліфікаційних робіт магістрантів кафедри на плагіат триває вже два роки, з цього року планується перевіряти й дипломні проекти бакалаврів. Слід зазначити, що жодного разу не виявлено некоректних запозичень, усі роботи студентів кафедри технології хліба, кондитерських, макаронних виробів та харчоконцентратів було написано самостійно, із посиланнями на відповідні джерела.

Отже, академічна доброчесність є важливою складовою сучасного наукового світу та одним з елементів, що впливають на репутацію академічної установи. В умовах сьогодення дотримання принципів академічної доброчесності у вітчизняних закладах вищої освіти має стати невід’ємною нормою як для науково-педагогічних працівників, так і для здобувачів освіти, що, в свою чергу, дасть змогу сформуванню корпоративну культуру університету. Імплементация принципів академічної доброчесності у освітньому та науковому процесі ХДУХТ є одним із основних пріоритетів його діяльності із

забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців харчової галузі. Важливою ланкою у сприянні академічній доброчесності є університетська бібліотека, яка гідно виконує головну місію – запобігання плагіату, формування та поширення високоморальних засад в освітньому та науковому процесі.

Список використаних джерел:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. – К.: Таксон, 2016. – 234 с. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0ByePGdGpHh6Wa1NoR3g4S1FaWVE/view>

2. Положення "Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових і навчально-методичних працях наукових, науково-педагогічних, педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти Харківського державного університету харчування та торгівлі" від 30 листопада 2018 р. №13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/handle/123456789/4241/>

027.7:378.4]:316.77

КОМУНІКАЦІЇ У БІБЛІОТЕЦІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Грищенко Тамара Борисівна,

директорка наукової бібліотеки,

Харківський національний університет радіоелектроніки

Нікітенко Олександр Миколайович,

кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, доцент
кафедри Метрології та технічної експертизи,

Харківський національний університет радіоелектроніки

Анотація. Відображено системи наукової, освітньої та соціальної комунікацій, які використовують у роботі бібліотеки закладу вищої освіти. Наведено функції наукової комунікації. Наголошено на зміні традиційних функцій співробітників бібліотеки.